

Lærerguide

instruktion

Det er en stor hjælp for eleverne at få vist en tydelig tekststruktur. Det gør det lettere for dem at få en forståelse for, at tekster er bygget op af forskellige tekstdele med forskelligt formål.

overskrift
billede/illustration
ingredienser/materialer
fremgangsmåde 1 fremgangsmåde 2 fremgangsmåde 3 fremgangsmåde...
evt. kommentar

En god instruktion indeholder; en overskrift, en oversigt over ingredienser/materialer, fremgangsmåden, evt. et billede/illustration og en afsluttende kommentar.

Skemaerne fra www.sprogoggenre.dk kan bruges til at gøre det tydeligt for eleverne, at de forskellige dele i instruktionen har hver "sin opgave"

Der er mange muligheder for at tage udgangspunkt i lege og spil, fordi formålet med instruktionen er, at få nogle til at udføre en aktivitet. Derfor er det naturligt i starten at tage udgangspunkt i praktiske aktiviteter og understøtte med talesproget, når der arbejdes med instruktioner. Eleverne skal blive bevidste om, at de bruger instruerende sprog, når de ønsker at andre skal handle.

Det er en god idé at indtænke en progression i arbejdet med instruktioner:

1. Læreren forklarer, at det er gennem sproget, at hun får eleverne til at foretage sig det, hun ønsker. Legen "kaptajnen siger" er god til at vise, at det er processen der medfører handling. Alle de ord der bliver brugt i legen kan skrives op eller tegnes på en stor planche (s.5) Eleverne kan bagefter i mindre grupper give hinanden instruktioner i gymnastiksalen eller på legepladsen.

- 2 Læreren har en lille instruktion med til en aktivitet klassen skal lave, fx et nyt spil. Læreren og eleverne får sammen læst instruktionen. Læreren skal italesætte formålet med de forskellige dele af instruktionen for eleverne

Idéer til fremgangsmåde

- Hvad får vi at vide i overskriften? (formålet med aktiviteten)
- Hvor finder vi de ting vi skal bruge? (materialelisten)
- hvad skal vi bruge ?
- hvad viser billedet? (finde ekstra oplysninger ved at billedlæse)
- hvad skal vi gøre? (finde processerne i fremgangsmåde)
- hvem eller hvad skal gøre noget? (finde deltagere)
- hvordan skal det gøres? (finde omstændigheder)
- er der nogen kommentar? (hvorfor eller hvorfor ikke og hvad kan vi bruge den til?)

Bagefter skal eleverne spille spillet, for at se om de kan udføre aktiviteten, ud fra instruktionen. Efter spillet er det vigtigt at snakke med eleverne, om det var en god eller mindre god instruktion og hvorfor. Lad dem gerne snakke to og to, så det ikke kun er de sprogligt stærke børn, der får formuleret sig.

3. Læreren viser en lille film, eller demonstrer selv en aktivitet, som klassen skal lære. Det kunne fx være at vaske hænder.

(Se eventuelt filmen http://www.youtube.com/watch?v=5ToyUEyV_NI (Produceret i et samarbejde mellem Sundhedsstyrelsen og Komiteen for Sundhedsoplysning)

Læreren viser bagefter hvordan en opskrift til aktiviteten laves (s.6).

Vær opmærksom på, at det er meget nemmere at læse/se en instruktion end at lave en instruktion! Det er derfor oplagt at inddrage kamera og videokamera i undervisningen, fordi mange ting er lettere at instruere i ved at vise det. Læreren kan vise klip fra Youtube, der viser hvordan man fx. folder et papirfly.

(<http://www.youtube.com/watch?v=XVu4Idk-GBE>)

- 5 Nu kan eleverne forsøge at lave en instruktion selv. De kan både tegne og skrive eller arbejde med at tage billeder eller video. På www.sprogoggenre.dk/instruere er der en video og et beskrevet praksisforløb fra legepladsen til inspiration.

Det er vigtigt, at eleverne har et engagement i aktiviteten. Skattejagt, opvarmning til idræt, eller igangsætter af fælles leg kunne være nogle muligheder, der kan afprøves med kammerater eller nogle fra en anden klasse.

Der er skabeloner, der kan hjælpe eleverne med at fasthold tekststrukturen (s.7).

I instruktionen er der forskellige udfordringer for eleverne. Det følgende er skrevet ud fra erfaringer med at arbejde med instruktioner i indskoling og på mellemtrinnet.

Overskrift

Eleverne skal lære, at det er aktiviteten og ikke stedet for aktiviteten, der skal stå i overskriften. Hvis de vil have de andre til at foretage sig noget på legepladsen, skal de kalde det en forhindringsbane og ikke legepladsen. De ord der bruges for aktiviteten er nogle gange ikke en del af elevernes ordforråd, så de skal have hjælp til at finde en præcis overskrift, fordi det kan være et overbegreb, som ikke er kendt!

Materialeliste

I forhold til at lave en materialeliste er udfordringen at være præcis i forhold til antal, størrelse og andre specifikke kendetegn. En bold kan være mange ting (tennisbold, fodbold, bordtennisbold, basketball osv.) Eleverne vil oftest skrive bold og forvente at dem der skal udføre aktiviteten, har den samme forestilling om en bold som dem. Selvom de skriver en lille bold, vil de stadig kunne få spørgsmålet til, en lille bold er en tennisbold eller en bordtennisbold.

Fremgangsmåde

En instruktion er ordnet efter tid. Det er ikke ligegyldig i hvilken rækkefølge, de forskellige delaktiviteter foretages. Nummereringen er vigtig at lære eleverne, så fremgangsmåden er struktureret for dem, der skal udføre aktiviteten.

At processerne skal stå først, er vigtigt at fokusere på. **Hop, drej, kast** o.s.v. I mange instruktioner skal der også være fokus på deltageren. Fx **fold papiret**. Når der arbejdes med lege, er deltageren ikke altid synlig, fordi det er underforstået, at det er koppen der gøre det fx. **Hop** eller **spring**. Til gengæld er der ofte en omstændighed, altså hvordan man skal udføre det. **Hop højt** eller **spring over stolen**. Ofte er der både en proces, en deltager og en omstændighed i fremgangsmåden: **Riv guleroden på rivejernet**. Det er ofte omstændigheden der giver problemer - eleverne ved ikke, hvordan, de skal udføre handlingen.

Vær opmærksom på, at eleverne nemt kan få konflikter i arbejdet med at instruere hinanden på fx. legepladsen. Den instruerende måde kan virke konfliktoptrappende, fordi den kræver handling. Hvis en instruktion fra en elev til en anden er at løbe rundt om skolegården, og den anden ikke vil - hvad gør man så!

Gør eleverne bevidste om, at det er sproget der skaber konflikterne i frikvartererne.

Gå, du må ikke være med!
Skrid, det er vores leg!

Snak med børnene om, hvorfor det ikke er rart, hvis andre bruger sprog på den måde, og hvordan tingene kan siges på en anden måde.

Billede/illustration

Det kan være svært at tegne den aktivitet der skal udføres. Derfor kan det være en fordel at tage et billede af eleverne mens de selv udfører aktiviteten og sætte ind i deres egne instruktioner. Det bliver et flottere og mere præcist billede og dermed også en bedre instruktion.

Kommentar

Det er sværere for eleverne at lave en kommentar til instruktionen end til beretningen, fordi de ikke skal forholde sig til noget de selv har oplevet. Kommentaren kan forholde sig til om aktiviteten er sjov eller svær, hvordan den kan udbygges, eller hvor den kan udføres henne. Ofte vil eleverne selv have svært ved at finde på kommentaren, så her må læreren støtte og hjælpe på vej.

Hvorfor arbejde med instruktion?

I skolen møder eleverne hele tiden sproget brugt instruerende fra lærerne. Læreren bruger sproget til at igangsætte aktiviteter og undervisning. Læreren måde at bruge det instruerende sprog på er derfor model for elevernes måde at instruere på.

Målet med at arbejde med instruktionens struktur er ikke at eleverne "lærer instruktion", men at de får hjælp til at udtrykke sig mundtligt og skriftligt, på en måde så andre kan udføre den handling de ønsker. De skal have mulighed for, at kunne deltage aktivt i det sociale liv, hvor det at instruere og blive instrueret er en vigtig del.

Ofte vil de elever der ikke magter det have mange konflikter med både kammerater og lærere, fordi de ikke "overholder" de aftaler og spilleregler der er i undervisningen og i fritiden.

Læreren støtte til den enkelte elev i at lave gode instruktioner både mundtligt og skriftligt skal flettet ind i klassens øvrige aktiviteter, så det giver mening for eleverne.

Processer

hop

slå

spring

grin

drej

kast

klap

vrik

syng

bøj

find

tag

smil

gå

vink

løb

stræk

hink

Vaske hænder

materialer

- vandhane
- sæbe
- engangs-
håndklæde

1 **Tænd** for vandhanen .

2 **Gør** dine hænder våde.

3 **Fordel** sæben.

4 **Vask** ovenpå hænderne i mellemrummene mellem fingrene på begge hænder.

5 **Vask** inden i hænderne.

6 **Vask** fingerspidserne på begge hænder.

7 **Vask** bagsiden af dine tommelfingre.

8 **Vask** håndleddet på begge hænder.

9 **Skyl** omhyggeligt sæben af.

10 **Luk** vandhanen med et engangshåndklæde.

Kommentar

Husk at vaske hænder før du spiser, før du laver mad, når du har været på toilettet, efter nys eller host i hænderne og efter du har pudset næse.

Overskrift

materialer

-
-
-
-
-
-

1

2

3

4

5

kommentar